online first
DOI: 10.52335/ekon/240562

Radosław Kotkowski
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Polska
https://orcid.org/0000-0003-4995-5935, radoslaw.kotkowski@umk.pl

Genealogia akademicka ekonomistów polskich: przyczynek do badań na przykładzie Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Academic Genealogy of Polish Economists: A Preliminary Case Study of the Nicolaus Copernicus University in Toruń

Streszczenie

Z jakich tradycji akademickich wywodzą się polscy ekonomiści? Artykuł jest pierwszym krokiem ku odpowiedzi na to pytanie: sięga po analizę genealogii (sukcesji) akademickiej, dotąd niestosowaną w badaniach nad polskimi ekonomistami, na przykładzie Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Zrekonstruowano relacje promotor–doktorant dla wszystkich osób, które uzyskały tam stopień doktora – od pierwszej obrony w 1988 r. do końca 2025 r. Zastosowano metodę oddolną (*bottom-up*), łącząc dane wydziałowe, bazy „Nauka Polska" i „Ludzie Nauki" oraz kwerendy archiwalne i biograficzne. Zgromadzony materiał poddano analizie sieciowej z wykorzystaniem miar topologicznych. Sukcesja rozkłada się na 18 głównych linii, ale 6 z nich obejmuje ponad 80% badanej populacji. Miary sieciowe porządkują struktury mentorskie i pokazują, jak różnie poszczególni protoplaści wpłynęli na kształcenie kadry naukowej. Opracowanie dokumentuje formowanie się toruńskiego ośrodka ekonomicznego i jego powiązania z innymi ośrodkami w kraju i za granicą, a zaproponowaną procedurę można zastosować w kolejnych ośrodkach.

Słowa kluczowe: genealogia akademicka, sukcesja akademicka, historia ekonomii, analiza sieciowa, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.

JEL: A11, A14, B20, I23

Abstract

From which academic traditions do Polish economists hail? This article takes a first step towards answering that question by applying academic genealogy (succession) analysis, not previously used in research on Polish economists, to the Faculty of Economic Sciences and Management of the Nicolaus Copernicus University in Toruń. It reconstructs supervisor–doctoral student relationships for all those who earned their doctorate at the Faculty between 1988 and 2025. A bottom-up method combines faculty records, the "Nauka Polska" and "Ludzie Nauki" databases, and archival and biographical research. The material is examined through network analysis using topological measures. Succession runs along 18 main lines, but six of them account for over 80% of the studied population. Network measures rank the key figures in the mentoring structure and show how differently individual progenitors shaped the training of academic staff. The study documents the formation of the Toruń economic centre and its links with other centres in Poland and abroad, and the procedure can be applied to further centres.

Keywords: Academic Genealogy, Academic Lineage, History of Economics, Network Analysis, Nicolaus Copernicus University in Toruń.

JEL: A11, A14, B20, I23

CC BY

Licencje Creative Commons 4.0

1. Wstęp

Genealogia, zgodnie z definicją *Słownika języka polskiego* (PWN, b.d.), jest działem historii badającym stosunki pokrewieństwa między ludźmi oraz ustalającym daty narodzin, ślubów i zgonów. Badania genealogiczne pozwalają na określenie stopnia filiacji, czyli relacji między dwiema osobami, z których jedna pochodzi od drugiej – mowa wówczas o pokrewieństwie wstępnym lub zstępnym. Wyniki tych analiz mogą być przedstawiane w sposób opisowy lub graficzny, m.in. w formie powszechnie znanych drzew genealogicznych.

Metody genealogiczne znajdują zastosowanie także w innych obszarach życia społecznego, szczególnie tych charakteryzujących się sformalizowaną hierarchią. Wyrazistym przykładem jest episkopologia, dziedzina nauk pomocniczych historii Kościoła, której przedmiotem jest badanie pocztów biskupich, ich biografii oraz dokumentowanie sukcesji urzędu i święceń (Wawrzyńczak, 2022). Podczas konsekracji nowy biskup otrzymuje święcenia poprzez nałożenie rąk przez głównego konsekratora oraz współkonsekratorów, co tworzy trwałe i policzalne linie sukcesyjne. Zgodnie z doktryną sukcesji apostolskiej, linie te mają swój początek u apostołów. Współczesne badania nad tym zagadnieniem wskazują, że niemal cała obecna hierarchia Kościoła rzymskokatolickiego (ok. 90%) wywodzi swoje święcenia od zaledwie jednego duchownego – żyjącego w XVI w. kardynała Scipione Rebiby. Tak wysoka koncentracja wynika z faktu, iż z linii Rebiby wywodzili się kolejni papieże, którzy następnie samodzielnie konsekrowali biskupów na całym świecie (Kaczmarski, 1999). Dane gromadzone w serwisie Catholic-Hierarchy (Cheney, b.d.) potwierdzają, że mechanizm ten stworzył jedną z najrozleglejszych i najlepiej udokumentowanych struktur genealogii instytucjonalnych.

Podobny mechanizm transmisji tradycji, autorytetu oraz wiedzy merytorycznej występuje w świecie nauki. Formalny proces uzyskiwania pierwszego (a w wielu krajach jedynego) stopnia naukowego – który dla uproszczenia oraz ze względu na lokalny kontekst badawczy będzie w niniejszym opracowaniu określany mianem doktoratu – umożliwia rekonstrukcję „sukcesji akademickiej", a w konsekwencji stworzenie „genealogii akademickiej". Kluczową rolę odgrywa w tym procesie relacja między doktorantem a promotorem. Ten ostatni, występując w roli mentora, nie tylko sprawuje nadzór merytoryczny nad powstającą rozprawą, ale przede wszystkim wprowadza adepta w struktury środowiska akademickiego. Jak wskazuje Kuhn (2012), proces ten opiera się na socjalizacji wewnątrz grupy oraz przejmowaniu od mistrzów konkretnych modeli rozwiązywania problemów, co stanowi istotę przynależności do danej wspólnoty naukowej. Relację tę symbolicznie odzwierciedla terminologia niemiecka, w której promotora określa się mianem „ojca doktorskiego" (*Doktorvater*) lub „matki doktorskiej" (*Doktormutter*), co podkreśla bliski charakter więzi intelektualnej łączącej mistrza z uczniem.

Badania ilościowe pokazują, że to, u kogo i na jakim etapie swojej kariery doktorant się kształci, wpływa na dalszy przebieg drogi zawodowej ucznia, w tym na liczbę doktorów, których sam później wypromuje (Malmgren i in., 2010). W ekonomii część tej zależności wynika jednak z selekcji: wybitni promotorzy przyciągają doktorantów, którzy i tak mieli duże szanse na sukces, niekoniecznie te szanse zwiększając (Angrist i Diederichs, 2024). Jednym z mechanizmów tego oddziaływania jest „intelektualna

synteza" (Liénard i in., 2018): wychowankowie, którzy w swoich badaniach łączą wpływy promotorów z odmiennych dziedzin, częściej pozostają w nauce i sami zostają mentorami. Marsh (2017) proponuje z kolei, by wkład uczonego w naukę mierzyć także jego akademickimi potomkami, ponieważ wpływ mistrza, przekazywany kolejnym pokoleniom uczniów, wykracza poza jego własne publikacje i czas.

Skalę i strukturę tych wielopokoleniowych powiązań pozwalają dziś precyzyjnie śledzić projekty typu *Mathematics Genealogy Project* (Mulcahy, 2017), *Academic Family Tree* – wywodzący się z projektu *Neurotree* (David i Hayden, 2012) – oraz skupiająca się na ekonomistach baza *RePEc Genealogy* (Zimmermann, 2022). Mimo globalnej popularności tego nurtu, w Polsce tematyka ta nie doczekała się dotychczas pogłębionych analiz systemowych. Na świecie podejście to ewoluuje w stronę analiz wielkoskalowych. Przykładem są badania oparte na brazylijskiej platformie *Lattes*. Damaceno i in. (2019) w ilościowej analizie, obejmującej ponad 730 tysięcy życiorysów z tej platformy, zrekonstruowali linie sukcesji, dostarczając unikalnej wiedzy o ewolucji wzorców kształcenia kadr w skali całego kraju.

Celem artykułu jest ustalenie, z jakich tradycji akademickich wywodzą się polscy ekonomiści oraz jak ukształtowana jest struktura ich sukcesji akademickiej. Rekonstrukcja relacji promotor–doktorant traktowana jest przy tym nie jako cel sam w sobie, lecz jako narzędzie służące odpowiedzi na tak postawione pytanie. Badanie prowadzone jest na przykładzie Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (dalej: WNEiZ UMK lub Wydział); wybór tej jednostki podyktowany jest jej istotną rolą w polskim środowisku ekonomicznym, a także faktem, iż autor niniejszego opracowania zalicza się do grona jej wychowanków.

Analiza dotyczy jednej jednostki, ale wnosi dwie rzeczy o szerszym zasięgu. Pierwszą jest samo rozpoczęcie procesu rekonstrukcji: genealogia akademicka polskich ekonomistów nie była dotąd przedmiotem systematycznych badań. Drugą, w praktyce ważniejszą, jest procedura – oddolny, powtarzalny sposób łączenia rozproszonych źródeł archiwalnych i biograficznych z analizą sieciową, który da się zastosować w innych ośrodkach i w dyscyplinach pokrewnych.

Struktura pracy jest następująca. W rozdziale drugim przybliżono ewolucję współczesnego podejścia do nadawania stopni naukowych. Rozdział trzeci zawiera charakterystykę zebranych danych oraz metodykę ich pozyskania. W rozdziale czwartym przedstawiono wyniki rekonstrukcji linii sukcesji oraz analizę strukturalną sieci mentorów i uczniów na WNEiZ UMK. Całość wieńczy podsumowanie wraz z zarysowaniem perspektyw dalszych badań w tym obszarze.

2. Doktorat w perspektywie historycznej

2.1. Geneza i transformacja stopnia doktora

W ujęciu historycznym doktor (łac. *doctor* – „nauczyciel") był pierwotnie postrzegany jako uczony interpretator i nauczyciel Pisma Świętego (Jones, 2018). Historia nadawania tego stopnia sięga XII w., kiedy to zaczęto go przyznawać na

rodzących się uniwersytetach europejskich, m.in. w Paryżu i Bolonii. Wczesne formy doktoratu potwierdzały przede wszystkim kwalifikacje dydaktyczne (Simpson, 1983). Od kandydata wymagano wykazania się biegłością w egzegezie i dyspucie, a niekoniecznie – w przeciwieństwie do współczesnych standardów – prowadzenia samodzielnych badań naukowych. Początkowo stopnie te nadawano w ramach tzw. wyższych wydziałów: prawa, teologii oraz medycyny (Chiteng Kot i Hendel, 2012; Gromkowska-Melosik, 2020).

Współczesna forma doktoratu, skoncentrowana na kompetencjach badawczych, narodziła się na początku XIX w. w Prusach. Punktem zwrotnym było otwarcie w 1810 r. Uniwersytetu Berlińskiego (obecnie Uniwersytet Humboldtów), gdzie utworzono stopień doktora filozofii (*philosophiae doctor*), będący pierwszym doktoratem badawczym (Chiteng Kot i Hendel, 2012). To właśnie do tej łacińskiej nazwy bezpośrednio nawiązuje skrót PhD, który w świecie anglojęzycznym stał się synonimem doktoratu badawczego. W tym nowym paradygmacie doktorant miał poszerzać wiedzę własnymi, oryginalnymi badaniami.

Upowszechnienie tego podejścia na gruncie anglosaskim, a następnie globalnym, dokonało się przede wszystkim za pośrednictwem Stanów Zjednoczonych. W XIX w. wielu amerykańskich uczonych podróżowało do Niemiec, co zaowocowało transferem modelu humboldtowskiego za ocean (Chiteng Kot i Hendel, 2012). Pierwsze doktoraty badawcze w USA nadano na Uniwersytecie Yale w 1861 r. (Rosenberg, 1962). Przełomowe znaczenie miało jednak założenie w 1876 r. Uniwersytetu Johnsa Hopkinsa. O ile Yale zaledwie zaadaptowało nowy stopień do tradycyjnych struktur college'u, o tyle Johns Hopkins był pierwszą amerykańską uczelnią zorientowaną systemowo na model badawczy. Wprowadzenie tam sformalizowanych programów doktorskich oraz priorytetu pracy badawczej nad dydaktyką (Rhodes, 2018) ugruntowało model humboldtowski w Ameryce i stało się wzorcem dla późniejszej ekspansji studiów doktoranckich na całym świecie.

Odrębnym przypadkiem przyjęcia modelu badawczego jest Wielka Brytania, która wprowadziła doktoraty badawcze stosunkowo późno, bo dopiero w 1917 r. Wcześniej system brytyjski opierał się na tzw. wyższych doktoratach, takich jak Doctor of Science (DSc) czy Doctor of Letters (DLitt), które przyznawano uznanym uczonym za całokształt wybitnego dorobku (Simpson, 1983). W tamtym układzie początkujący badacze zazwyczaj kończyli edukację na stopniu Master of Arts (MA). Jak wskazuje Simpson (1983), impuls do zmiany miał charakter geopolityczny: w obliczu I wojny światowej władze brytyjskie dążyły do odciągnięcia studentów z USA i brytyjskich dominiów od uniwersytetów niemieckich. Wprowadzenie doktoratów badawczych miało stworzyć konkurencyjną ofertę akademicką i zacieśnić więzi intelektualne wewnątrz świata anglosaskiego. Proces ten napotykał jednak na silny opór w samej Wielkiej Brytanii. Sformalizowane programy doktorskie z ekonomii na Uniwersytecie w Cambridge wprowadzono w pełni dopiero w połowie lat 70. XX w., mimo że tamtejsi ekonomiści należeli do najbardziej wpływowych na świecie już w pierwszej połowie stulecia (O'Hagan, 2021).

Najnowszym etapem tej ewolucji, obserwowanym w ostatnich dekadach, jest wyodrębnienie się specyficznej grupy tzw. doktoratów zawodowych (*professional*

doctorates), takich jak na przykład Doctor of Business Administration (DBA) czy Doctor of Education (EdD). W odróżnieniu od tradycyjnych stopni zawodowych, jak Juris Doctor (JD, łac. „nauczyciel prawa" – zawodowy stopień w dziedzinie prawa) czy Doctor of Medicine (MD, od łac. *Medicinae Doctor* – zawodowy stopień w dziedzinie medycyny), wymagają one prowadzenia badań i przygotowania dysertacji, jednak ich cel jest odmienny od doktoratu badawczego (Bourner i in., 2001; Chiteng Kot i Hendel, 2012; Jones, 2018). Sama granica między doktoratami zawodowymi a pierwszymi stopniami zawodowymi, takimi jak MD, pozostaje przy tym przedmiotem sporu (Chiteng Kot i Hendel, 2012). Stopnie te służą zastosowaniu wiedzy do rozwiązywania złożonych problemów praktycznych w miejscu pracy. Dotyczy to zwłaszcza nauk o zarządzaniu i jakości, w których stopień DBA łączy wymogi akademickie z praktyką biznesową. Stopni tych nie należy mylić z funkcjonującym w Polsce doktoratem wdrożeniowym, który – mimo praktycznego, powiązanego z gospodarką ukierunkowania – pozostaje doktoratem badawczym, a nie odrębnym stopniem zawodowym.

2.2. Specyfika ziem polskich i ewolucja stopnia po 1945 r.

Ewolucja ta na ziemiach polskich nie była procesem jednolitym. W XIX w., w wyniku rozbiorów, polscy badacze funkcjonowali w trzech odmiennych systemach (pruskim, austriackim i rosyjskim), co zróżnicowało ścieżki awansu akademickiego. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. podjęto próbę scalenia tych tradycji, tworząc w II Rzeczypospolitej system oparty na szerokiej autonomii uczelni.

Ten proces konsolidacji został jednak przerwany przez wybuch II wojny światowej. Konflikt ten doprowadził do śmierci znacznej części kadry naukowej (Walczak, 1978), co bezpowrotnie zerwało liczne, kształtowane przez dekady linie sukcesji genealogicznej. Po 1945 r. nastąpiła natomiast radykalna zmiana zasad funkcjonowania nauki. Władze komunistyczne odebrały uczelniom ich przedwojenną niezależność, zastępując ją ścisłym nadzorem państwowym (Popiński, 2018). Proces ten wiązał się z silną centralizacją procedur awansu naukowego: o nadaniu stopnia przestała decydować wyłącznie wspólnota akademicka, a decydujący głos zyskały organy administracji centralnej.

2.2.1. System pruski

W zaborze pruskim, po reformach symbolizowanych otwarciem Uniwersytetu Berlińskiego w 1810 r., ukształtował się najbardziej rygorystyczny model kariery, w którym nauczanie powiązano ściśle z badaniami. Średniowieczną dysputę retoryczną zastąpiono wymogiem przedłożenia oryginalnej dysertacji (*Inaugural-Dissertation*) oraz zdania egzaminu ścisłego (Clark, 2006). Z czasem system ten wykształcił dodatkowy mechanizm selekcji w postaci habilitacji, dającej co prawda prawo wykładania, lecz niegwarantującej etatu. Prowadziło to do powstania specyficznej kategorii docenta prywatnego (*Privatdozent*) – samodzielnego badacza utrzymującego się z opłat studenckich, na którego państwo przerzucało ryzyko ekonomiczne rozwoju naukowego (Turner, 1971).

Ewolucję systemu dopełniły procesy kodyfikacyjne z przełomu XIX i XX w. Wyeliminowano wówczas proceder nadawania stopni „zaocznych", wymuszając jednolite standardy we wszystkich państwach Rzeszy (McClelland, 1980). Istotnym *novum* było również równouprawnienie nauk technicznych – na mocy dekretu z 1899 r. wyższe szkoły techniczne uzyskały prawo nadawania stopnia doktora inżyniera (Dr.-Ing.), co przełamało monopol uniwersytetów klasycznych i nadało systemowi niemieckiemu nowoczesny kształt (Gispen, 1989).

2.2.2. System austriacki

Przed 1848 r. doktoraty na wydziałach tzw. wyższych, tj. prawa, medycyny i teologii, istniały, lecz posiadały charakter niemal wyłącznie certyfikatów zawodowych, uprawniających do praktyki, a nie potwierdzających kompetencje badawcze. Wydziały filozoficzne pełniły wówczas jedynie rolę kursu przygotowawczego dla pozostałych dyscyplin. Przełom przyniosły dopiero reformy ministra Leona Thuna (zrealizowane w latach 1848–1860). Wprowadziły one wolność nauczania i podniosły status wydziałów filozoficznych, które stały się odtąd ośrodkiem nowoczesnej pracy badawczej (Surman, 2019).

Zgodnie z późniejszymi regulacjami z 1872 r., na wydziałach prawa oraz medycyny stopień doktora – odpowiednio praw (Dr. iur.) oraz medycyny (Dr. med.) – pełnił funkcję korporacyjno-zawodową. Nie wymagano tam przedłożenia ani obrony dysertacji naukowej (na wydziałach prawa była ona opcjonalna), a warunkiem koniecznym było jedynie pomyślne zdanie tzw. rygorozów, czyli kompleksowych egzaminów ustnych (Kotliński, 2012). Ówczesny model austriacki wykazuje wyraźne podobieństwo do współczesnych systemów anglosaskich, a w szczególności do amerykańskich tzw. pierwszych stopni zawodowych, takich jak wspominane wcześniej JD czy MD. Choć etymologicznie tytuły te sugerują rangę doktorską, w systematyce akademickiej są one wyraźnie oddzielone od doktoratów badawczych. Konsekwencją tego rozdziału w Galicji było przesunięcie ciężaru weryfikacji kompetencji naukowych na etap habilitacji. W przypadku prawników i medyków to właśnie ona, a nie doktorat, była rzeczywistym progiem wejścia do świata akademickiego.

Odmiennie sytuacja wyglądała na wydziałach teologii i filozofii, gdzie ścieżka awansu była znacznie bliższa paradygmatowi naukowemu. Uzyskanie doktoratu z teologii (Dr. theol.) wymagało zdania kilku ustnych egzaminów ścisłych (rygorozów) oraz przedłożenia rozprawy będącej owocem badań naukowych, którą oceniało na piśmie dwóch referentów z grona profesorów (Piech, 1990).

2.2.3. System rosyjski

Najbardziej odmienny system obowiązywał w zaborze rosyjskim, co stało się szczególnie widoczne po likwidacji Szkoły Głównej Warszawskiej (1869) i powołaniu w jej miejsce zrusyfikowanego Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Obowiązujący tam model kariery, zapoczątkowany carskim ukazem Aleksandra I z 1803 r. i statutami uniwersytetów z 1804 r., a ujednolicony ukazem z 1819 r.

(Ustawa o stopniach uczonych), opierał się na ścisłej, czterostopniowej hierarchii: rzeczywisty student – kandydat – magister – doktor (Flin i Panko, 2015).

Najniższy stopień, rzeczywisty student, otrzymywał absolwent, który zdał egzaminy końcowe, ale nie wyróżnił się wynikami. Dopiero ukończenie studiów z oceną bardzo dobrą i przedstawienie pisemnej pracy dyplomowej dawało tytuł kandydata nauk.

Kluczowym szczeblem naukowym był jednak magister. W systemie rosyjskim nie był to odpowiednik dzisiejszego tytułu zawodowego, lecz stopień naukowy, funkcjonalnie odpowiadający współczesnemu doktoratowi. Jego uzyskanie wymagało zdania egzaminów ustnych i pisemnych oraz przedstawienia dysertacji – specjalnie napisanej lub już opublikowanej (Flin i Panko, 2015). Z kolei stopień doktora był w tej strukturze najwyższym, elitarnym wyróżnieniem, porównywalnym ze współczesną habilitacją, uzyskiwanym dopiero po zdobyciu magisterium.

Specyfiką tego systemu, odróżniającą go od zachodnich odpowiedników, było ścisłe powiązanie stopni naukowych z państwową „Tabelą Rang". Poszczególnym stopniom odpowiadały określone klasy tej tabeli, a stopniowi doktora – wysoka, VIII klasa (Flin i Panko, 2015). Nauka była więc w tym ujęciu traktowana jako forma służby państwowej.

2.2.4. Międzywojenna unifikacja i przemiany powojenne

Odzyskanie niepodległości wymusiło unifikację systemu szkolnictwa wyższego. Ustawa o szkołach akademickich z 13 lipca 1920 r. w dużej mierze zaadaptowała rozwiązania funkcjonujące wcześniej w Galicji (tj. z systemu austriackiego). Usankcjonowano dwustopniowy podział awansu naukowego na stopień doktora oraz habilitację, dającą prawo do wykładania i tytuł docenta (Wojtczak, 2014a, 2014b). Procedura doktorska, sformalizowana dodatkowo rozporządzeniem z 1924 r., wymagała nie tylko przedłożenia wydrukowanej rozprawy, ale także zdania tzw. egzaminu ścisłego (Dąbrowski, 2021).

Najgłębsze przekształcenia, rzutujące bezpośrednio na badania genealogiczne, przyniósł okres po 1945 r. Wspomniana wojenna eksterminacja inteligencji wytworzyła lukę pokoleniową (Walczak, 1978). Braki kadrowe łagodzono m.in. instytucją zastępcy profesora, znaną już z okresu międzywojennego. Nie był to tytuł naukowy – powierzano go dla zaspokojenia potrzeb dydaktycznych, niekiedy osobom bez habilitacji, a nawet bez doktoratu. Instytucję tę utrzymał dekret z 1947 r., zniosła ustawa z 1951 r., a ustawa z 1958 r. do niej powróciła, choć osobom zatrudnionym dotąd na tym stanowisku pozwoliła je zachować jedynie do 30 września 1961 r. (Wojtczak, 2017c).

Co więcej, w latach 1951–1958, w ramach sowietyzacji nauki, przejściowo zastąpiono tradycyjny doktorat stopniem kandydata nauk, a habilitację stopniem doktora nauk. Choć był to epizod krótki, wprowadził trwałe niejednoznaczności w nomenklaturze archiwalnej[1]. Eksperyment ten zakończono na fali odwilży politycznej:

[1] Przykładem jest przywoływany w dalszej części pracy prof. Edward Lipiński, który stopień doktora uzyskał na podstawie decyzji Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej dla Pracowników Nauki

ustawa z 5 listopada 1958 r. przywróciła nazwę stopnia doktora w miejsce kandydata nauk (Wojtczak, 2016a, 2016b, 2016c). Ta sama ustawa zmieniła także drugi szczebel awansu. Przywróciła habilitację, ale – inaczej niż w II Rzeczypospolitej, gdzie dawała ona przede wszystkim prawo wykładania (*veniam legendi*) – powiązała jej pomyślne zakończenie z uzyskaniem wyższego stopnia naukowego docenta; zarazem po raz pierwszy doktorat stał się stopniem niższym. Ustawa z 1965 r. nie stworzyła nowego stopnia, lecz przeniosła regulację stopni naukowych do odrębnej ustawy o stopniach naukowych i tytułach naukowych, a nowelizacja z 1968 r. zastąpiła stopień naukowy docenta stopniem doktora habilitowanego (Wojtczak, 2017a, 2017b). Oznacza to, że skrót „doc." w archiwaliach znaczy co innego w zależności od okresu. W latach 1958–1968 oznaczał posiadacza stopnia naukowego docenta, uzyskanego w drodze habilitacji i równoważnego późniejszemu stopniowi doktora habilitowanego. W latach 1951–1958 tytuł naukowy docenta przyznawano natomiast przede wszystkim kandydatom nauk, a po 1968 r. docentura pozostała stanowiskiem, które zajmowały także osoby bez habilitacji (Wojtczak, 2017a, 2017b). Promotor figurujący w archiwaliach jako „doc. dr" nie musiał więc mieć habilitacji.

Ukształtowany w ten sposób model awansu naukowego – oparty na dwóch stopniach (doktora oraz doktora habilitowanego) i zwieńczony nadawanym centralnie tytułem naukowym profesora – ustabilizował się i przetrwał w swych zasadniczych zrębach przemiany ustrojowe 1989 r. (Wojtczak, 2017b, 2017c, 2018). Kolejne reformy nauki wprowadzane po 1990 r. modyfikowały tryb i wymogi poszczególnych postępowań, utrzymały jednak tę samą, stopniowaną strukturę, która w ogólnych zarysach obowiązuje do dziś[2].

2.3. Wyzwania w rekonstrukcji genealogii akademickiej

Podstawową trudnością jest rozróżnienie między promotorem tytularnym a rzeczywistym mistrzem. Problem ten posiada dwa odmienne źródła w zależności od analizowanego okresu.

W odniesieniu do XIX w. i początku XX w. (zwłaszcza w zaborze austriackim), wpis w księgach promocji często nie odzwierciedla relacji mistrz–uczeń. W przypadku tzw. doktoratów zawodowych (prawo, medycyna), gdzie nie zawsze wymagano dysertacji badawczej, funkcja promotora miała charakter czysto ceremonialny i administracyjny, co odróżniało ówczesne praktyki od współczesnego modelu doktoratu opartego na oryginalnym wkładzie badawczym (Gromkowska-Melosik, 2020). Według austriackiego prawa uniwersyteckiego promocji dokonywał bowiem

z dnia 21 grudnia 1953 r. W ówczesnym nazewnictwie był to „doktor nauk", odpowiadający dzisiejszej habilitacji; pierwszego stopnia naukowego – nazywanego w niniejszej pracy doktoratem – Lipiński formalnie nie posiadał, mimo że był już wówczas zatrudniony jako profesor zwyczajny.

[2] Reformy te znalazły wyraz m.in. w następujących aktach prawnych: Ustawa z dnia 12 września 1990 r. o tytule naukowym i stopniach naukowych (Dz.U. 1990 nr 65 poz. 386); Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2003 nr 65 poz. 595) oraz Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668).

jeden z profesorów zwyczajnych wyznaczany kolejno (*per turnum*), niekoniecznie związany z pracą kandydata; dopiero rozporządzenie z 1924 r. ustanowiło promotorem głównego referenta rozprawy (Piech, 1990). W analizie sieciowej prowadzi to do ryzyka powstawania „fałszywych połączeń", łączących absolwentów z uczonymi, z którymi nie mieli oni styczności badawczej.

Z kolei w realiach powojennych (szczególnie w latach 1945–1960) zjawisko to przybrało inną formę. Wobec dotkliwych niedoborów kadrowych funkcję faktycznego opiekuna naukowego pełnił nierzadko „zastępca profesora" lub starszy wykładowca. Nie posiadając jednak formalnych uprawnień, wynikających z ówczesnych, restrykcyjnych i zmiennych regulacji dotyczących tytułu profesora, nie mógł on podpisać dyplomu (Wojtczak, 2017c). W oficjalnych aktach jako promotor widnieje wówczas utytułowany profesor (często kierownik katedry lub dziekan), firmujący przewód swoim nazwiskiem, mimo że faktyczny trud prowadzenia doktoranta spoczywał na innej osobie.

Zjawiska te, choć możliwe do weryfikacji w jednostkowych studiach biograficznych, w ujęciu ilościowym są trudne do pełnego wyeliminowania. Z uwagi na to w ramach analizy rejestrowane są relacje formalne (urzędowe), przy czym w odniesieniu do starszych roczników stopień odwzorowania rzeczywistej więzi intelektualnej może być niższy.

Dodatkową barierą jest niejednolitość terminologiczna (problem stopni „kandydata" i „magistra" w systemach wschodnich). Bez uwzględnienia faktu, że w systemie rosyjskim stopień magistra odpowiadał merytorycznie zachodnioeuropejskiemu doktoratowi (Flin i Panko, 2015; Wojtczak, 2014b), struktura drzewa genealogicznego uległaby zafałszowaniu, sugerując przerwanie łańcucha sukcesji tam, gdzie w rzeczywistości ciągłość kompetencyjna została zachowana. W praktyce badawczej rosyjski stopień magistra traktowano zatem jako równoważny doktoratowi w rozumieniu zachodnioeuropejskim: w rekonstrukcji linii sukcesji uznawano go za pełnoprawne ogniwo, dzięki czemu ciągłość genealogiczna była zachowywana tam, gdzie odmienne nazewnictwo mogłoby fałszywie sugerować jej przerwanie.

Współczesnym wyzwaniem metodologicznym, utrudniającym linearną rekonstrukcję drzewa genealogicznego, stało się wprowadzenie w 2011 r. instytucji promotora pomocniczego (Śliwerski, 2015). Rola ta pozwala na włączenie w proces opieki naukowej drugiego badacza, wywodzącego się niekiedy z innej linii sukcesji akademickiej. Ustawodawca uzasadniał jej wprowadzenie wsparciem opieki nad rosnącą liczbą doktorantów oraz przygotowaniem doktorów do przyszłej roli samodzielnych promotorów; rozwiązanie to może też sprzyjać mobilności naukowej, gdy promotorami pomocniczymi zostają badacze z innych ośrodków. Spotkało się ono jednak z krytyką – wskazywano, że nie wynikało z żadnej wcześniejszej diagnozy potrzeb, a w praktyce może służyć raczej spełnianiu formalnych wymogów awansowych niż rzeczywistej opiece nad doktorantem (Śliwerski, 2015). W analizie za podstawę przyjęto główną linię sukcesji (relację z promotorem wiodącym), a relacje z promotorami pomocniczymi są wizualizowane i analizowane jako powiązania uzupełniające.

3. Materiał badawczy i metodyka analizy sukcesji akademickiej

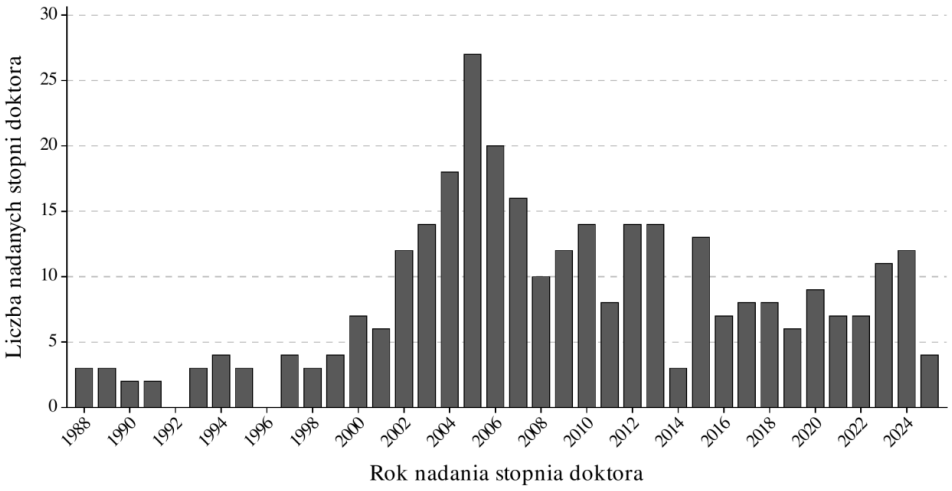
3.1. Uwarunkowania historyczno-instytucjonalne rozwoju dyscypliny na UMK

Prowadzenie badań naukowych oraz kształcenie w dziedzinie ekonomii należało do fundamentów działalności Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu od samego początku jego istnienia. Powołany do życia w listopadzie 1945 r. Wydział Prawno-Ekonomiczny był jedną z trzech pierwszych jednostek nowej uczelni (obok utworzonych w sierpniu 1945 r. wydziałów Humanistycznego i Matematyczno-Przyrodniczego). W 1948 r. jednostkę tę przemianowano na Wydział Prawa, jednak w jej strukturze utrzymano Katedrę Ekonomii Politycznej, której kierownictwo już w 1946 r. objął dr Włodzimierz Hagemejer – wychowanek Uniwersytetu Jagiellońskiego i współpracownik wybitnych przedwojennych profesorów ekonomii: Adama Heydla i Adama Krzyżanowskiego (Bochenek, 2019).

W pełni autonomiczne kształcenie na kierunku ekonomicznym urzeczywistniono na UMK w 1968 r. wraz z powołaniem Instytutu Ekonomicznego. Organizatorem nowej jednostki i jej pierwszym dyrektorem został doc. dr hab. inż. Jerzy Liczkowski, uprzednio związany z Wyższą Szkołą Ekonomiczną w Poznaniu (obecnie Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu). Dalsza ewolucja strukturalna jednostki przebiegała następująco: w 1976 r. Instytut podniesiono do rangi Wydziału Nauk Ekonomicznych, który w 1993 r. przyjął obecną nazwę (Karaszewski, 2023).

Uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora Wydział uzyskiwał etapami: w dyscyplinie ekonomia w 1987 r., w naukach o zarządzaniu w 1998 r., zaś w dyscyplinie finanse w 2014 r. Pierwsza publiczna obrona rozprawy doktorskiej na Wydziale odbyła się w 1988 r. Od tego momentu do końca 2025 r. stopień ten nadano łącznie 318 osobom. Rozkład czasowy nadanych stopni prezentuje rysunek 1.

Rysunek 1.
Liczba nadanych na WNEiZ UMK stopni naukowych doktora w okresie 1988–2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WNEiZ UMK.

3.2. Źródła danych

Podstawowym materiałem badawczym były dane udostępnione przez WNEiZ UMK. Był to przede wszystkim publikowany na stronie internetowej Wydziału i systematycznie aktualizowany wykaz pod nazwą „Dysertacje doktorskie obronione na WNEiZ". Zbiór ten zawiera dane dotyczące imienia i nazwiska doktoranta, tytułu rozprawy doktorskiej, personaliów promotora oraz recenzentów, a także daty publicznej obrony. Lista uwzględnia wprawdzie wszystkie doktoraty obronione na Wydziale, jednak nie zawiera informacji o dyscyplinie, w ramach której przygotowano daną pracę, co na obecnym etapie badań uniemożliwia zaprezentowanie wyników w przekroju dziedzinowym.

W polskim systemie szkolnictwa wyższego data obrony nie jest tożsama z datą nadania stopnia naukowego przez odpowiedni organ (obecnie rady dyscyplin, dawniej rady wydziału). Dla uproszczenia, na potrzeby opracowania, wykorzystano daty obron jako termin graniczny dla zakończenia procesu. Analiza zgromadzonego materiału pozwoliła na sporządzenie kompletnego zestawienia obejmującego 318 doktoratów. W celu zapewnienia jednoznacznej identyfikacji w obrębie ogólnopolskiej sieci powiązań akademickich każdej osobie przypisano unikalny numer identyfikacyjny. Pozwoliło to na uniknięcie błędów wynikających z ewentualnej zbieżności imion i nazwisk badaczy afiliowanych przy różnych ośrodkach naukowych.

Wykaz był punktem wyjścia, jednak pełną rekonstrukcję umożliwiło dopiero zestawienie go z szeregiem źródeł uzupełniających. Podstawą kwerendy były zarchiwizowane zasoby bazy Nauka Polska (prowadzonej od 1990 r. przez Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy) oraz nowszy portal Ludzie Nauki – oficjalne repozytorium informacji o polskim środowisku naukowym. Dane te uzupełniono o publiczne wykazy doktoratów poszczególnych jednostek akademickich, a w przypadkach niewystarczającego śladu cyfrowego – o kwerendy bezpośrednie w archiwach uczelnianych oraz tradycyjne zasoby biograficzne (Polski Słownik Biograficzny, księgi jubileuszowe wydziałów, biogramy *pro memoria*). W przypadku badaczy o profilu ilościowym wykorzystano dodatkowo dane z *The Mathematics Genealogy Project*, osadzające lokalne linie sukcesji w kontekście międzynarodowym.

3.3. Procedura rekonstrukcji ścieżek genealogicznych

W celu odtworzenia drzewa genealogicznego doktorów wypromowanych na WNEiZ UMK zastosowano procedurę polegającą na identyfikacji promotora rozprawy doktorskiej danego naukowca, a następnie sukcesywnym powtarzaniu tego procesu dla kolejnych pokoleń akademickich, aż do osiągnięcia bariery informacyjnej wynikającej z braku dostępnych źródeł archiwalnych. Zastosowana metoda oddolna (*bottom-up*) pozwoliła na precyzyjne skonstruowanie wywodu przodków dla każdego z badanych naukowców. Na obecnym etapie prac zrezygnowano z przeprowadzenia komplementarnej analizy odgórnej (*top-down*). Decyzja ta podyktowana była niewspółmiernie większym nakładem pracy niezbędnym do zidentyfikowania wszystkich uczniów (doktorantów) danej osoby w skali całego kraju. Promotorzy

bywają przy tym mobilni, a niektórzy – choć rzadko – prowadzą przewody doktorskie w kilku ośrodkach, dlatego za punkt wyjścia przyjęto doktoranta, a nie promotora.

W procesie rekonstrukcji zastosowano metodę triangulacji danych, integrując informacje pochodzące ze źródeł opisanych w podrozdziale 3.2. Stopień cyfryzacji zasobów archiwalnych jest niejednolity i wynika z indywidualnych strategii digitalizacyjnych poszczególnych uczelni, dlatego dane z różnych źródeł poddawano systematycznej weryfikacji krzyżowej.

Zgodnie z założeniami przedstawionymi w rozdziale 2, w procesie mapowania przyjęto zasadę rejestrowania relacji formalnej. W sytuacjach, w których źródła historyczne wskazywały na rozbieżność między promotorem tytularnym a faktycznym opiekunem naukowym, priorytet nadawano relacji usankcjonowanej formalnie. W toku rekonstrukcji do pierwotnej puli 318 wypromowanych doktorów dodano 150 zidentyfikowanych przodków naukowych. Łącznie więc dalszej analizie poddano 468 osób.

3.4. Metodyka analizy sieciowej

Zgromadzone dane przekształcono w strukturę grafową, w której węzłami (*nodes*) są naukowcy, a krawędziami (*edges*) – skierowane relacje promotor–doktorant. Powstała w ten sposób sieć ma charakter skierowanego grafu acyklicznego, co jest typowe dla genealogii, gdzie następstwo czasowe relacji promotorskich uniemożliwia powstanie pętli.

Do wizualizacji oraz obliczeń parametrów topologicznych sieci wykorzystano pakiet *igraph* (wersja 2.3.2) w środowisku *R* (Csárdi i in., 2026), co pozwoliło na wyznaczenie klastrów oraz identyfikację centralnych postaci w historii Wydziału. Rysunek 2 przedstawia formę takiego grafu i identyfikowanych połączeń.

Na tak zbudowanym grafie zastosowano miary topologiczne służące do ilościowej oceny struktury genealogicznej. W pracy wykorzystano wskaźniki i definicje, dla których podstawą metodologiczną były prace Rossi i in. (2017, 2018), uzupełnione o klasyczne miary analizy sieciowej. Pełny wykaz zastosowanych miar wraz z definicjami zestawiono w tabeli 1.

Podstawowe parametry strukturalne zrekonstruowanej sieci przedstawiono w tabeli 2. Struktura objęła 468 węzłów (318 doktorów WNEiZ oraz 150 zidentyfikowanych przodków naukowych) i charakteryzuje się niską *gęstością* (0,0023), typową dla struktur o charakterze drzewiastym, przy *średnim stopniu węzła* równym 2,12. Dwa warianty sieci dają wyraźnie różny obraz. Po uwzględnieniu wyłącznie relacji z promotorem wiodącym (linia główna) struktura rozpada się na 25 odrębnych drzew genealogicznych (*słabo spójnych składowych*), z których *największa składowa* obejmuje 71 osób. Włączenie relacji z promotorami pomocniczymi zwiększa spójność sieci: liczba *słabo spójnych składowych* spada do 8, a *największa składowa* z nich obejmuje już 389 z 468 węzłów (83%) – promotorzy pomocniczy pełnią zatem funkcję „spoiwa" integrującego odrębne linie sukcesji w jedną rozległą sieć. *Głębokość pokoleniowa* sieci wynosi 12, a *średnia długość ścieżki* – 3,76, co świadczy o stosunkowo zwartej strukturze mimo jej wielopokoleniowego zasięgu.

Tabela 1.
Miary zastosowane w analizie sieci genealogicznej

Miara	Definicja i sposób wyznaczenia
	A. Miary globalne (charakteryzujące całą sieć)
Liczba węzłów (N)	Liczba naukowców tworzących sieć
Liczba krawędzi (E)	Liczba relacji promotor–doktorant
Gęstość	Stosunek liczby krawędzi istniejących do maksymalnie możliwych; niska wartość jest typowa dla struktur drzewiastych
Średni stopień węzła	Przeciętna liczba relacji przypadająca na węzeł (2E/N)
Węzły źródłowe	Węzły bez promotora w zbiorze (stopień wejściowy 0); korzenie drzew – nadzbiór protoplastów (bez wymogu posiadania potomków)
Liście	Węzły bez wypromowanych doktorantów (stopień wyjściowy 0)
Słabo spójne składowe	Maksymalne podgrafy spójne po pominięciu kierunku krawędzi; odrębne, rozłączne drzewa genealogiczne
Największa składowa	Liczba węzłów w największej słabo spójnej składowej
Głębokość pokoleniowa	Najdłuższa ścieżka skierowana w sieci, wyrażona liczbą pokoleń
Średnia długość ścieżki	Przeciętna długość najkrótszych ścieżek pomiędzy węzłami sieci
	B. Miary węzłowe (charakteryzujące poszczególnych naukowców)
Protoplasta	Założyciel analizowanej linii sukcesji: węzeł, który albo nie ma w zbiorze promotora, albo jego promotor uzyskał stopień doktora przed przyjętą cezurą 1900 r., i który ma co najmniej jednego udokumentowanego potomka wśród doktorów WNEiZ UMK. Cezurę 1900 r. zastosowano, ponieważ wraz z cofaniem się w czasie narasta rozdźwięk między promotorem formalnym a faktycznym opiekunem naukowym, co obniża pewność rzeczywistego zaistnienia relacji promotor–doktorant. Pojęcie węższe i odrębne od węzła źródłowego
Liczba wypromowanych doktorów	Liczba doktorów wypromowanych bezpośrednio przez danego naukowca; bezpośredni zstępni naukowi (stopień wyjściowy węzła)
Liczba zstępnych	Liczebność całego poddrzewa danego naukowca: wszyscy jego zstępni naukowi w linii prostej (bezpośrednio wypromowani doktorzy oraz kolejne pokolenia)
Indeks genealogiczny (GM)	Adaptacja indeksu Hirscha do genealogii akademickiej (Rossi i in., 2017); wartość GM oznacza GM wypromowanych doktorów, z których każdy wypromował co najmniej GM kolejnych osób
Centralność międzywęzłowa	*Betweenness* (Freeman, 1977): częstość znajdowania się węzła na najkrótszych ścieżkach między innymi parami; wskazuje „mosty" integrujące odrębne gałęzie
Wpływ genealogiczny	Siła oddziaływania wyznaczona algorytmem PageRank (Brin i Page, 1998); identyfikuje osoby, których wychowankowie (i ich następcy) sami zajęli centralne pozycje w sieci

Uwagi: miary globalne (A) wykorzystano w tabeli 2, miary węzłowe (B) – w tabelach 3 i 4. Miary genealogiczne oparto na pracach Rossi i in. (2017, 2018).

Źródło: opracowanie własne.

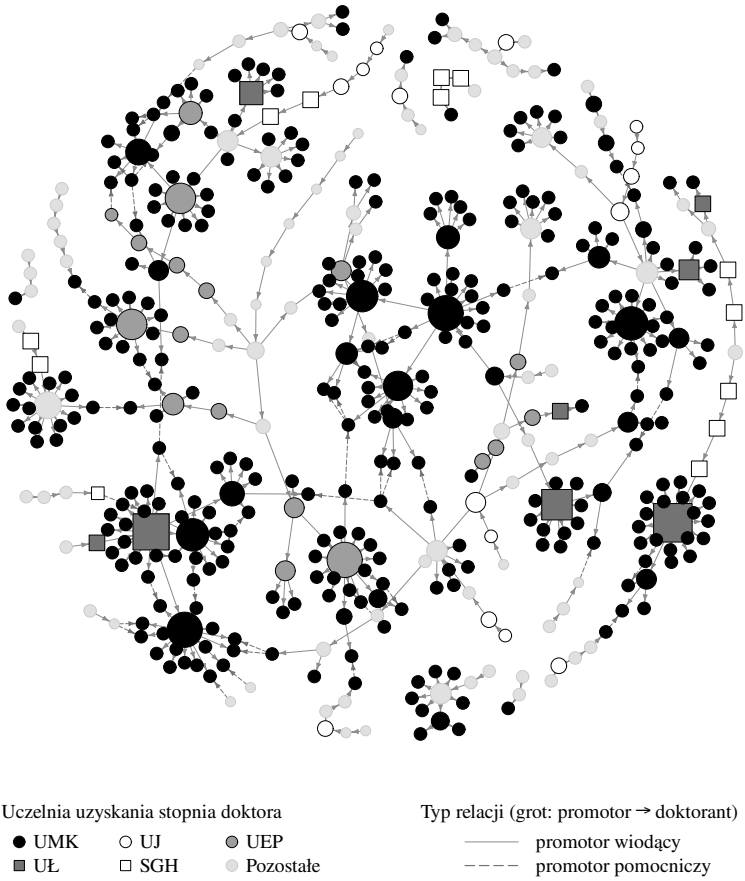
Tabela 2.
Globalne parametry strukturalne sieci genealogicznej WNEiZ UMK

Parametr	Pełna sieć (z promotorami pomocniczymi)	Linia główna (tylko promotorzy wiodący)
Liczba węzłów (N)	468	468
Liczba krawędzi (E)	495	443
Gęstość	0,0023	0,0020

Parametr	Pełna sieć (z promotorami pomocniczymi)	Linia główna (tylko promotorzy wiodący)
Średni stopień węzła	2,1154	1,8932
Słabo spójne składowe	8	25
Największa składowa	389	71
Węzły źródłowe	25	25
Liście (bez doktorantów)	270	306
Głębokość pokoleniowa	12	11
Średnia długość ścieżki	3,7602	3,7615

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 2.
Graf genealogii akademickiej WNEiZ UMK

Uwagi: każdy węzeł reprezentuje naukowca, a krawędź – relację promotor–doktorant, z grotem skierowanym od promotora do doktoranta (linia ciągła oznacza relację z promotorem wiodącym, a linia przerywana – z promotorem pomocniczym). Pole węzła jest proporcjonalne do liczby bezpośrednio wypromowanych przez danego naukowca doktorów w ramach samego WNEiZ UMK (z pominięciem doktorów wypromowanych w innych ośrodkach). Kształt i odcień węzła oznaczają uczelnię uzyskania stopnia doktora.

Źródło: opracowanie własne.

4. Rekonstrukcja linii sukcesji akademickiej i struktura sieci

4.1. Protoplaści i historyczne korzenie linii genealogicznych

Spośród 318 doktorów wypromowanych na Wydziale, po doliczeniu 150 zidentyfikowanych przodków naukowych (łącznie 468 osób), w toku rekonstrukcji linii sukcesji akademickiej wyodrębniono 18 protoplastów[3], od których wywodzą się doktorzy WNEiZ UMK. Wielkość poszczególnych linii jest bardzo nierówna. Odnotowane różnice w liczebności akademickich zstępnych nie są obiektywną miarą sukcesu mentorskiego danej postaci. Wynikają one bezpośrednio z przyjętej metodologii skupionej na konkretnej jednostce (w tym przypadku WNEiZ UMK). Wiele zidentyfikowanych osób może posiadać znaczną liczbę wychowanków w innych instytucjach naukowych w Polsce i na świecie, co przy zastosowanej optyce „oddolnej" pozostaje poza zakresem opracowania.

Potomkowie sześciu najliczniejszych linii genealogicznych – wywodzących się od profesorów Mieczysława Gutkowskiego, Brunona Kelera, Marcina Nadobnika, Jana Łazowskiego, Kazimierza Kumanieckiego i Edwarda Lipińskiego – to łącznie nieco ponad 80% całej populacji wypromowanych doktorów. Pozostałe linie, choć istotne dla różnorodności badawczej, mają charakter uzupełniający, często kończąc się na jednym lub kilku wypromowanych doktorach.

Tabela 3.
Liczebność potomków naukowych w liniach genealogicznych poszczególnych protoplastów na WNEiZ UMK

Protoplasta	Rok doktoratu	Liczba zstępnych pośród doktorów wypromowanych na WNEiZ UMK
GUTKOWSKI Mieczysław Witold	–	60
KELER Brunon	–	52
NADOBNIK Marcin	1908	45
ŁAZOWSKI Jan Stanisław	1916	42
KUMANIECKI Kazimierz Władysław	1904	38
LIPIŃSKI Edward	–	25
TAYLOR Edward Robert Edmund	1909	15
SZULC Stefan Aleksander	–	14
MIERZIENIEW Siergiej Iwanowicz	b.d.	9
ZIELENIEWSKI Jan Michał	1923	7

[3] Liczby 18 protoplastów nie należy utożsamiać z 25 węzłami źródłowymi sieci (tabela 2). Węzeł źródłowy to formalny korzeń grafu – osoba bez promotora w zbiorze. Protoplasta to natomiast założyciel analizowanej linii sukcesji: przy ich wyróżnianiu przyjęto cezurę 1900 r., ponieważ pewność co do rzeczywistego istnienia relacji promotor–doktorant maleje wraz z cofaniem się w czasie. Za protoplastę uznawano zatem naukowca posiadającego potomków wśród doktorów WNEiZ, którego własny promotor albo nie występuje w zbiorze, albo uzyskał doktorat jeszcze przed 1900 r. Na 18 protoplastów złożyło się więc 11 węzłów źródłowych oraz 7 naukowców mających wprawdzie promotora, lecz doktoryzujących się przed 1900 r.

Protoplasta	Rok doktoratu	Liczba zstępnych pośród doktorów wypromowanych na WNEiZ UMK
SIKORSKI Tadeusz	–	3
MAJEWSKI Kazimierz	1934	2
DWORCZYK Mieczysław	1959	1
MIŚKIEWICZ Witold	1908	1
SCHMIDT Stefan	1912	1
ZAWADZKI Władysław Marian	–	1
MAŁYSZEW Iwan Stiepanowicz	1937	1
WŁODEK Jan Zdzisław	1911	1

*Uwagi: w*steczne śledzenie linii sukcesji ograniczono do 1900 r. Za protoplastę danej linii uznawano naukowca, którego promotor pozostaje nieznany (mimo wyczerpującej kwerendy archiwalnej) lub uzyskał stopień przed 1900 r. (wówczas linia „zaczyna się" od jego bezpośredniego następcy, który uzyskał stopień po 1900 r.). Cezura ta wynika z narastającego w dawniejszych okresach rozdźwięku między promotorem formalnym a faktycznym opiekunem naukowym (szczegóły w podrozdziale 2.3). Znak półpauzy (–) w kolumnie roku doktoratu oznacza, że dana osoba nie uzyskała tego stopnia (droga awansu przebiegała wówczas innym trybem, por. rozdział 2); z kolei skrót „b.d." oznacza brak danych dotyczących faktu lub roku uzyskania stopnia doktora.

Źródło: opracowanie własne.

Dominacja linii wywodzącej się od prof. Mieczysława Gutkowskiego (obejmująca blisko 19% populacji i stanowiąca również linię genealogiczną autora) jest wyraźnym świadectwem kontynuacji przez UMK tradycji wileńskiego Uniwersytetu Stefana Batorego. Pozostałe silne gałęzie wskazują na związki z innymi ośrodkami: prof. Brunon Keler wiąże Wydział z Uniwersytetem Łódzkim, profesorowie Marcin Nadobnik i Edward Taylor łączą Wydział z obecnym Uniwersytetem Ekonomicznym w Poznaniu, zaś profesorowie Jan Łazowski, Edward Lipiński i Stefan Szulc – z tradycjami Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Z kolei linie profesorów Kazimierza Kumanieckiego i Jana Zieleniewskiego wskazują na powiązania z ośrodkiem gdańskim.

Odnotowana koncentracja – ponad 80% populacji skupione w sześciu liniach – odzwierciedla historię kształtowania się ośrodka, omówioną pokrótce w podrozdziale 3.1. Transfer wiedzy i budowa kadry dokonały się dwoma kanałami: (i) przez przeszczepienie przedwojennej tkanki naukowej z utraconych Kresów Wschodnich (omówione poniżej) oraz (ii) przez wewnątrzkrajową migrację uczonych z innych ośrodków, już po utworzeniu najpierw Instytutu Ekonomicznego, a potem Wydziału (zilustrowane powyżej powiązaniami z ośrodkami łódzkim, poznańskim, warszawskim i gdańskim).

Pierwszy z tych kanałów *de facto* reprezentuje linia prof. Gutkowskiego. Nowo powstały uniwersytet kształtowany był w znacznej mierze przez kadrę repatriowaną z Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie oraz, w pewnej mierze, z Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie (Karaszewski, 2023). Jednym z repatriowanych uczonych był specjalista prawa skarbowego i finansowego, prof. Leon Kurowski – uczeń zamordowanego w 1943 r. prof. Gutkowskiego, starszy asystent w jego Katedrze Skarbowości i wieloletni sekretarz jego seminarium, który doktorat obronił w 1937 r. (Głuchowski, 2024; Stankiewicz, 2016). Z tego samego seminarium wyszli m.in. prof. Jerzy Wiszniewski oraz późniejszy minister i wicepremier dr Stefan Jędrychowski (Głuchowski, 2010). Kurowski był postacią łączącą role naukowe i polityczne:

działał w Krajowej Radzie Narodowej, w latach 1945–1951 był podsekretarzem stanu w Ministerstwie Skarbu, w latach 1951–1952 pełnił funkcję rektora UMK, a w latach 1952–1955 – prorektora Uniwersytetu Warszawskiego (UW), gdzie dwukrotnie (1956–1959 oraz 1968–1972) był także dziekanem obecnego Wydziału Prawa i Administracji (pomijając szczegółowe opisywanie kierowania przez niego poszczególnymi katedrami na różnych uczelniach). Wykładał na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (KUL), UMK, UW oraz w Szkole Głównej Planowania i Statystyki (obecnie Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, SGH). Wypromował przynajmniej 25 doktorów (9 na UMK, 15 na UW i 1 w SGH).

Jednym z doktorów wypromowanych przez prof. Kurowskiego był prof. Zbigniew Jaśkiewicz – m.in. prorektor Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Sopocie w latach 1959–1962 (stanowiącej zrąb dzisiejszego Uniwersytetu Gdańskiego) – który z kolei wypromował prof. Jana Głuchowskiego. To właśnie intensywna aktywność promotorska tego ostatniego – który na samym WNEiZ UMK wypromował 16 doktorów – oraz wysoka pozycja jego wychowanków w sieci wygenerowały większość tej gałęzi (por. tabela 4). Prof. Głuchowski, prorektor UMK, rektor Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu oraz ambasador RP, kierował licznymi jednostkami naukowymi (m.in. na UMK i KUL; Morawski, 2010). Doktorów promował również poza WNEiZ – m.in. na Wydziale Prawa i Administracji UMK oraz w Akademii Leona Koźmińskiego.

Poza granice kraju sięga linia prof. Marcina Nadobnika (z którą autor powiązany jest pośrednio przez promotor pomocniczą), której korzenie prowadzą do Gustava von Schmollera – twórcy niemieckiej młodszej szkoły historycznej w ekonomii (Nientiedt, 2025). W gronie jego naukowych potomków znajdują się laureaci Nagrody Banku Szwecji im. Alfreda Nobla w dziedzinie nauk ekonomicznych: Wassily Leontief (którego ze Schmollerem łączy Werner Sombart) oraz uczniowie Leontiefa, Paul Samuelson i Robert Solow (The Academic Family Tree, b.d.). Są to jednak dane serwisu współtworzonego przez użytkowników, niezweryfikowane jeszcze w źródłach archiwalnych.

4.2. Charakterystyka strukturalna i hierarchia wpływów w sieci genealogicznej

Wskaźniki sieciowe pokazują, jak zbudowana jest kadra Wydziału i jak różne role pełnią w niej poszczególne węzły. W odróżnieniu od tabeli 3, która porządkuje całe linie według protoplastów, zestawienie to szereguje pojedyncze osoby, które uzyskały stopień doktora po 1900 r. Wyniki dla czołowych postaci w podziale na cztery metryki prezentuje tabela 4.

Tabela 4.
Kluczowe postaci sieci genealogicznej WNEiZ UMK według wybranych miar topologicznych

Lp.	Liczba wypromowanych doktorów	Indeks genealogiczny	Centralność międzywęzłowa	Wpływ genealogiczny
1.	SOJAK S. (20)	SUDOŁ S. (4)	NADOBNIK M. (0,0019)	JAŚKIEWICZ Z. (0,0220)
2.	STANKIEWICZ M. (17)	ZIELIŃSKI Z. (3)	SUDOŁ S. (0,0013)	STANKIEWICZ M. (0,0207)
3.	GLIŃSKA-NEWEŚ A. (16)	STANKIEWICZ M. (3)	KRUSZCZYŃSKI S. (0,0011)	NADOBNIK M. (0,0199)

Lp.	Liczba wypromowanych doktorów	Indeks genealogiczny	Centralność międzywęzłowa	Wpływ genealogiczny
4.	GŁUCHOWSKI J. (16)	GŁUCHOWSKI J. (3)	HERMANOWSKI H. (0,0011)	GŁUCHOWSKI J. (0,0196)
5.	WIŚNIEWSKI Z. (16)	POPŁAWSKI W. (2)	TOMALA J. (0,0010)	KUROWSKI L. (0,0193)

Uwagi: zestawienie obejmuje badaczy, którzy uzyskali stopień doktora po 1900 r. Każda kolumna to odrębny ranking; w obrębie każdej z nich osoby uszeregowano malejąco według danej miary, a w nawiasach podano jej wartość. Szczegółowe definicje zastosowanych miar topologicznych (*indeks genealogiczny*, *centralność międzywęzłowa*, *wpływ genealogiczny*) oraz metodyka ich wyznaczania zostały omówione w podrozdziale 3.4.

Źródło: opracowanie własne.

W wymiarze ilościowym (*liczba wypromowanych doktorów*) najwyższe wskaźniki odnotowano u prof. Sławomira Sojaka (20) oraz w grupie badaczy z wynikiem 16–17 wypromowanych doktorów (profesorowie Marek Stankiewicz, Zenon Wiśniewski, Jan Głuchowski, Aldona Glińska-Neweś). Z kolei wskaźnik *indeksu genealogicznego* obrazuje stopień reprodukcji kadr w kolejnych pokoleniach. Najwyższą wartość (4) odnotowano w przypadku prof. Stanisława Sudoła. Oznacza to, że w gronie jego bezpośrednich wychowanków znajdują się cztery osoby, z których każda wypromowała następnie co najmniej czterech własnych doktorantów.

Miary topologiczne pokazują też role niewidoczne w prostych zestawieniach ilościowych. W wymiarze *centralności międzywęzłowej* najwyższą pozycję zajmuje prof. Marcin Nadobnik. Wskazuje to na jego usytuowanie na przecięciu najkrótszych ścieżek w grafie, co interpretuje się jako pełnienie funkcji integracyjnej pomiędzy odrębnymi gałęziami genealogicznymi. Spośród pięciu liderów tego zestawienia, dwaj (profesorowie Stanisław Sudoł oraz Jerzy Tomala) zostali uhonorowani patronatem nad salami wykładowymi na WNEiZ UMK.

W rankingu *wpływu genealogicznego* najwyższą wartość uzyskał prof. Zbigniew Jaśkiewicz. Jego dominująca pozycja – mimo niższej liczby bezpośrednich doktorantów w porównaniu z liderami zestawienia ilościowego – wynika stąd, że algorytm przekazuje promotorowi część wagi jego wychowanków: im wyżej w sieci plasują się uczniowie i ich następcy, tym wyżej sam mistrz. Tak jest w tym przypadku: uczeń prof. Jaśkiewicza, prof. Jan Głuchowski, znalazł się w czołówce trzech z czterech zestawień w tabeli 4.

5. Podsumowanie

Doktorzy wypromowani na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu wywodzą się z osiemnastu linii sukcesji, ale sześć z nich obejmuje ponad cztery piąte tej populacji. Za tą koncentracją stoi historia ośrodka. Żadna z sześciu największych linii nie zaczyna się w Toruniu; trafiły tu z Wilna, Łodzi, Poznania, Warszawy i Gdańska. Dane potwierdzają w ten sposób to, co dotąd funkcjonowało jako pamięć wydziałowa. Powiązania sięgające takich postaci jak Gustav von Schmoller pokazują zaś, że lokalna genealogia jest fragmentem szerszej, międzynarodowej sieci.

Zrekonstruowana sieć opiera się na genealogii formalnej, wyznaczonej przez relację promotor–doktorant, która nie musi pokrywać się z genealogią intelektualną, czyli

rzeczywistą ciągłością poglądów i szkół myśli ekonomicznej. Transmisja intelektualna nie wymaga bowiem bezpośredniej, fizycznej więzi mistrz–uczeń – inspiracji można czerpać z dorobku badaczy odległych w czasie, w tym dawno zmarłych, z którymi żadna formalna relacja nigdy nie zaistniała. Z tego powodu mapa promotorów nie odda nigdy w pełni mapy wpływów intelektualnych.

Genealogia formalna uchwytuje jednak wymiar odrębny: proces wdrażania i socjalizacji adepta do wspólnoty naukowej jako takiej. To właśnie w relacji z promotorem dokonuje się przejmowanie warsztatu badawczego oraz milcząco przekazywanych modeli rozwiązywania problemów, o czym była mowa we wstępie (Kuhn, 2012). Zrekonstruowana sieć dokumentuje więc mechanizm reprodukcji i socjalizacji kadr. Na ile pokrywa się on z ciągłością idei, pozostaje pytaniem otwartym.

Pełne uchwycenie natury sukcesji wymagałoby uzupełnienia analizy strukturalnej o warstwę treściową – w szczególności o (i) klasyfikację tematyczną i metodologiczną rozpraw przypisanych poszczególnym liniom, (ii) przyporządkowanie głównych gałęzi do szkół ekonomii lub przynajmniej obszaru zainteresowania oraz (iii) weryfikację, czy potomkowie faktycznie kontynuują tradycję badawczą protoplasty w ujęciu intelektualnym. Ze względu na ramy objętościowe opracowania zagadnienia te wykraczają poza zakres analizy i wskazywane są jako priorytetowy kierunek dalszych badań.

Poza omówionym wyżej ograniczeniem, opracowanie otwiera dalsze prace, które powinny objąć rozszerzenie analizy o kolejne ośrodki akademickie, a w perspektywie długofalowej – także o dyscypliny pokrewne. Ze względu na liczne powiązania historyczne, szczególnie obiecujące wydaje się włączenie do badań nauk prawnych i matematycznych, które regularnie przeplatają się ze ścieżkami rozwoju ekonomistów.

Tak rozbudowana baza otworzyłaby zarazem drogę do analiz wykraczających poza samą strukturę sieci. Zgromadzony materiał umożliwiłby weryfikację hipotez dotyczących wpływu kapitału instytucjonalnego (np. pełnienia funkcji rektora czy dziekana) na atrakcyjność mentorską i sukces naukowy wychowanków – w literaturze światowej wskazuje się bowiem, że cechy promotora i relacji z nim wiążą się z późniejszym sukcesem akademickim wychowanków (Liénard i in., 2018; Malmgren i in., 2010). Co więcej, pozwoliłby zbadać zjawisko homofilii płciowej (Kwiek i Roszka, 2021) w relacjach promotorskich oraz sprawdzić, czy w polskiej ekonomii – podobnie jak w badaniach zachodnich – konfiguracja płci na linii mistrz–uczeń koreluje z późniejszą produktywnością badawczą (Pezzoni i in., 2016).

Podziękowania

Wyniki badania zostały zaprezentowane 26 września 2025 r. podczas spotkania Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego oraz 12 maja 2026 r. podczas spotkania toruńskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. Składam podziękowania uczestnikom tych spotkań za zgłoszone uwagi, a także za cenne komentarze przekazane (w kolejności alfabetycznej) przez: Jerzego Boehlkego, Elżbietę Mączyńską, Michała Moszyńskiego, Małgorzatę Osińską, Annę Iwonę Piotrowską oraz Dariusza Piotrowskiego.

Składam dodatkowe podziękowania pracownikom archiwów uczelnianych, którzy okazali nieocenioną pomoc w kwerendzie źródłowej. W szczególności słowa wdzięczności kieruję do personelu archiwów: Politechniki Warszawskiej, Politechniki Wrocławskiej, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz Uniwersytetu Warszawskiego, a także pracownikom Archiwum Polskiej Akademii Nauk oraz instytutów badawczych: Instytutu Badań Systemowych PAN, Instytutu Filozofii i Socjologii PAN oraz Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych.

Dziękuję również za wsparcie w dotarciu do materiałów źródłowych pracownikom archiwów zagranicznych: Friedrich-Schiller-Universität Jena, Humboldt-Universität zu Berlin, Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg, Universität Greifswald, Universität Heidelberg oraz Universität Leipzig.

Za wszelkie ewentualne błędy i niedoskonałości tekstu odpowiadam wyłącznie ja.

Informacje o finansowaniu

Badanie nie uzyskało żadnego zewnętrznego wsparcia finansowego.

Dostępność danych

Dane i materiały wykorzystane w pracy są dostępne u autora na uzasadnione żądanie.

Bibliografia

Angrist, J., Diederichs, M. (2024). *Dissertation paths: Advisors and students in the economics research production function* (NBER Working Papers No. 33281). National Bureau of Economic Research. https://doi.org/10.3386/w33281

Bochenek, M. (2019). Włodzimierz Hagemejer and his work. *Ekonomia i Prawo. Economics and Law*, *18*(3), 251–267. https://doi.org/10.12775/EiP.2019.018

Bourner, T., Bowden, R., Laing, S. (2001). Professional doctorates in England. *Studies in Higher Education*, *26*(1), 65–83. https://doi.org/10.1080/03075070124819

Brin, S., Page, L. (1998). The anatomy of a large-scale hypertextual Web search engine. *Computer Networks and ISDN Systems*, *30*(1–7), 107–117. https://doi.org/10.1016/S0169-7552(98)00110-X

Cheney, D. M. (b.d.). *Catholic-Hierarchy.org*. http://www.catholic-hierarchy.org/

Chiteng Kot, F., Hendel, D. D. (2012). Emergence and growth of professional doctorates in the United States, United Kingdom, Canada and Australia: A comparative analysis. *Studies in Higher Education*, *37*(3), 345–364. https://doi.org/10.1080/03075079.2010.516356

Clark, W. (2006). *Academic charisma and the origins of the research university*. University of Chicago Press. https://doi.org/10.7208/chicago/9780226109237.001.0001

Csárdi, G., Nepusz, T., Müller, K., Horvát, S., Traag, V., Zanini, F., Noom, D. (2026). *igraph for R: R interface of the igraph library for graph theory and network analysis* (Wersja 2.3.2). Zenodo. https://doi.org/10.5281/zenodo.20471759

Damaceno, R. J. P., Rossi, L., Mugnaini, R., Mena-Chalco, J. P. (2019). The Brazilian academic genealogy: Evidence of advisor-advisee relationships through quantitative analysis. *Scientometrics*, *119*(1), 303–333. https://doi.org/10.1007/s11192-019-03023-0

David, S. V., Hayden, B. Y. (2012). Neurotree: A collaborative, graphical database of the academic genealogy of neuroscience. *PLOS ONE*, *7*(10), e46608. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0046608

Dąbrowski, P. (2021). Stopień doktora praw w okresie dwudziestolecia międzywojennego w Polsce – regulacje prawne oraz postulaty wydziałów prawa. *Politeja*, *18*(6(75)), 435–456. https://doi.org/10.12797/Politeja.18.2021.75.22

Flin, P., Panko, E. (2015). Stopnie naukowe w carskiej Rosji. *Prace Komisji Historii Nauki PAU*, *14*, 269–272. https://doi.org/10.4467/23921749PKHN_PAU.16.010.5266

Freeman, L. C. (1977). A set of measures of centrality based on betweenness. *Sociometry*, *40*(1), 35–41. https://doi.org/10.2307/3033543

Gispen, K. (1989). *New profession, old order: Engineers and German society, 1815–1914*. Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/CBO9780511528842

Głuchowski, J. (2010). Dzieje prawa skarbowego na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. W A. Kostecki (red.), *Z dziejów katedr skarbowości i prawa skarbowego oraz katedr prawa finansowego w Polsce* (s. 69–76). Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego.

Głuchowski, J. (2024). Stan nauki prawa podatkowego w okresie Polski Ludowej do lat siedemdziesiątych. W A. Mariański, D. Strzelec i M. Wilk (red.), *Współczesne wyzwania prawa podatkowego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Włodzimierzowi Nykielowi. Tom I* (s. 193–205). Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. https://doi.org/10.18778/8331-422-8.18

Gromkowska-Melosik, A. (2020). Doktorat jako stopień naukowy: geneza, znaczenie, kontrowersje. *Studia Edukacyjne*, (59), 91–102. https://pressto.amu.edu.pl/index.php/se/article/view/26788

Jones, M. (2018). Contemporary trends in professional doctorates. *Studies in Higher Education*, *43*(5), 814–825. https://doi.org/10.1080/03075079.2018.1438095

Kaczmarski, H. J. (1999). Sukcesja apostolska papieży od XVI wieku do czasów najnowszych. *Saeculum Christianum*, *6*(1), 229–244.

Karaszewski, W. (red.). (2023). *Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 1968–2023: Wspomnienia*. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. https://doi.org/10.12775/978-83-23105142-5

Kotliński, T. (2012). Kandydatura adwokacka w Galicji w latach 1849–1932. *Palestra*, *57*(9–10), 244–256.

Kuhn, T. S. (2012). *The structure of scientific revolutions* (50th anniversary ed.) [Oryginał opublikowano 1962]. University of Chicago Press. https://doi.org/10.7208/chicago/9780226458144.001.0001

Kwiek, M., Roszka, W. (2021). Gender-based homophily in research: A large-scale study of man-woman collaboration. *Journal of Informetrics*, *15*(3), 101171. https://doi.org/10.1016/j.joi.2021.101171

Liénard, J. F., Achakulvisut, T., Acuna, D. E., David, S. V. (2018). Intellectual synthesis in mentorship determines success in academic careers. *Nature Communications*, *9*(1), 4840. https://doi.org/10.1038/s41467-018-07034-y

Malmgren, R. D., Ottino, J. M., Amaral, L. A. N. (2010). The role of mentorship in protégé performance. *Nature*, *465*(7298), 622–626. https://doi.org/10.1038/nature09040

Marsh, E. J. (2017). Family matters: Measuring impact through one's academic descendants. *Perspectives on Psychological Science*, *12*(6), 1130–1132. https://doi.org/10.1177/1745691617719759

McClelland, C. E. (1980). *State, society, and university in Germany, 1700–1914*. Cambridge University Press.

Morawski, W. (2010). Jan Głuchowski. W A. Kostecki (red.), *Z dziejów katedr skarbowości i prawa skarbowego oraz katedr prawa finansowego w Polsce* (s. 187–188). Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego.

Mulcahy, C. (2017). The Mathematics Genealogy Project comes of age at 21. *Notices of the American Mathematical Society*, *64*(5), 466–470. https://doi.org/10.1090/noti1512

Nientiedt, D. (2025). Schmoller, Gustav von. W A. Marciano i G. B. Ramello (red.), *Encyclopedia of Law and Economics* (s. 2169–2171). Springer Nature Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-031-76422-6_426

O'Hagan, J. (2021). Top graduate programmes in economics: Historical evolution and recent evidence. *Kyklos*, *74*(3), 378–395. https://doi.org/10.1111/kykl.12268

Pezzoni, M., Mairesse, J., Stephan, P., Lane, J. (2016). Gender and the publication output of graduate students: A case study. *PLOS ONE*, *11*(1), e0145146. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0145146

Piech, S. (1990). Doktorzy promowani na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1880–1939. *Analecta Cracoviensia*, *21–22*, 447–478. https://doi.org/10.15633/acr.3131

Popiński, K. (2018). System szkolnictwa wyższego w II Rzeczypospolitej i jego wpływ na funkcjonowanie uczelni polskich po 1945 roku. *Społeczeństwo i Ekonomia*, *1*(9), 25–53. https://doi.org/10.15611/sie.2018.1.02

PWN. (b.d.). *Genealogia* [W Słownik języka polskiego PWN]. https://sjp.pwn.pl/sjp/genealogia;2559041.html

Rhodes, K. (2018). Founding America's first research university. *Econ Focus*, Third Quarter, 22–25. https://www.richmondfed.org/publications/research/econ_focus/2018/q3/economic_history

Rosenberg, R. P. (1962). Eugene Schuyler's Doctor of Philosophy degree: A theory concerning the dissertation. *The Journal of Higher Education*, *33*(7), 381–386. https://doi.org/10.2307/1979947

Rossi, L., Damaceno, R. J. P., Freire, I. L., Bechara, E. J. H., Mena-Chalco, J. P. (2018). Topological metrics in academic genealogy graphs. *Journal of Informetrics*, *12*(4), 1042–1058. https://doi.org/10.1016/j.joi.2018.08.004

Rossi, L., Freire, I. L., Mena-Chalco, J. P. (2017). Genealogical index: A metric to analyze advisor–advisee relationships. *Journal of Informetrics*, *11*(2), 564–582. https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.04.001

Simpson, R. (1983). *How the PhD came to Britain: A century of struggle for postgraduate education*. Society for Research into Higher Education.

Stankiewicz, J. (2016). Szkic biograficzny oraz charakterystyka i ocena dorobku naukowego w dziedzinach skarbowości, prawa skarbowego i statystyki profesora Mieczysława Witolda Gutkowskiego. W T. Nieborak (red.), *Magistri Nostri skarbowości i prawa skarbowego w Polsce do 1939 roku* (s. 155–175). Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Surman, J. (2019). *Universities in Imperial Austria 1848–1918: A social history of a multilingual space*. Purdue University Press. https://doi.org/10.2307/j.ctv2x00vh0

Śliwerski, B. (2015). Funkcje założone i rzeczywiste promotora pomocniczego w dysertacjach doktorskich. *Rocznik Lubuski*, *41*(2), 99–116.

The Academic Family Tree. (b.d.). *Gustav von Schmoller*. https://academictree.org/econ/tree.php?pid=48519

Turner, R. S. (1971). The growth of professorial research in Prussia, 1818–1848: Causes and context. *Historical Studies in the Physical Sciences*, *3*, 137–182. https://doi.org/10.2307/27757317

Walczak, M. (1978). *Szkolnictwo wyższe i nauka polska w latach wojny i okupacji 1939–1945*. Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Wawrzyńczak, S. K. (2022). Sukcesja urzędu biskupiego w nauczaniu Kościoła Rzymskokatolickiego i Kościoła Polskokatolickiego w RP z uwzględnieniem problemu biskupów wędrownych (episcopi vagantes). *Łódzkie Studia Teologiczne*, *31*(4), 57–70. https://doi.org/10.52097/lst.2022.4.57-70

Wojtczak, K. (2014a). O stopniach naukowych i veniam legendi w II Rzeczypospolitej (część I). *Studia Prawa Publicznego*, *3*(7), 31–66.

Wojtczak, K. (2014b). O stopniach naukowych i veniam legendi w II Rzeczypospolitej (część II). *Studia Prawa Publicznego*, *4*(8), 11–32.

Wojtczak, K. (2016a). O stopniach naukowych w Polsce Ludowej. Część 1. Niższe stopnie naukowe. *Studia Prawa Publicznego*, *1*(13), 27–65. https://doi.org/10.14746/spp.2016.1.13.2

Wojtczak, K. (2016b). O stopniach naukowych w Polsce Ludowej. Część 2. Organizacja aspirantury naukowej i studiów doktoranckich. *Studia Prawa Publicznego*, *2*(14), 49–92. https://doi.org/10.14746/spp.2016.2.14.3

Wojtczak, K. (2016c). W kwestii wyższego stopnia naukowego doktora w Polsce Ludowej. *Studia Prawa Publicznego*, *4*(16), 33–58. https://doi.org/10.14746/spp.2016.4.16.2

Wojtczak, K. (2017a). Habilitacje w Polsce Ludowej. Część 1. Warunki i przebieg habilitacji w prawie szkół wyższych. *Studia Prawa Publicznego*, *1*(17), 25–61. https://doi.org/10.14746/spp.2017.1.17.2

Wojtczak, K. (2017b). Habilitacje w Polsce Ludowej. Część 2. Warunki i przebieg habilitacji w prawie o stopniach i tytułach naukowych. *Studia Prawa Publicznego*, *2*(18), 43–81. https://doi.org/10.14746/spp.2017.2.18.2

Wojtczak, K. (2017c). Tytuł profesora w Polsce w latach 1920–1990. Część 1. Warunki przyznawania tytułu profesora w prawie szkół wyższych. *Studia Prawa Publicznego*, *4*(20), 55–94. https://doi.org/10.14746/spp.2017.4.20.3

Wojtczak, K. (2018). Tytuł profesora w Polsce w latach 1920–1990. Część 2. Warunki nadawania tytułu profesora w prawie o stopniach i tytułach naukowych. *Studia Prawa Publicznego*, *1*(21), 31–52. https://doi.org/10.14746/spp.2018.1.21.2

Zimmermann, C. (2022, 5 sierpnia). *RePEc Genealogy, the academic family tree of economists*. The RePEc Blog. https://blog.repec.org/2022/08/05/repec-genealogy-the-academic-family-tree-of-economists/